

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETİMSEL STRATEJİLERE YÖNTEMLERE VE TEKNİKLERE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ: TÜRKÇE DERSİNE YÖNELİK NİTEL BİR ARAŞTIRMA

Hakan KULAK*

Mümin AYPARÇASI**

ÖZET

Eğitim sistemindeki gelişme ve değişimler beraberinde birbirinden farklı öğretim yöntem, teknik ve öğrenme stratejilerini getirmektedir. Bu amaçla eğitim ve öğretimde yapılan reform hareketlerinde öğrencinin merkezde olması, öğretmenin bu süreçte rehber rol oynaması ve öğrencinin bilimsel süreç becerilerini kullanması en önemli hedef haline gelmiştir. Bu araştırmada, sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde kullandıkları öğretimsel stratejilere, yöntemlere ve tekniklere ilişkin görüşleri, hem literatür açısından (kavramların netliği) hem de kendi uygulamaları açısından (uygulama sıklığı, zorlukları ve önerileri) incelenmiştir. Bu sayede, öğretim programında benimsenen yaklaşımın, uygulamadaki yansımaları hakkında bilgi edinmek amaçlanmıştır. Bu amaçla öğretmenlerin derste uyguladıkları yöntemlerin belirlenmesi amacıyla ders saatleri gözlemlenmiş, öğrencilerin derste tercih ettikleri yöntem ve teknikler hakkında görüşlerine başvurulmuştur. Çalışmada nitel araştırma desenlerinden eylem araştırması, veri toplama araçları olarak ise gözlem ve derinlemesine görüşme tekniği kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Sınıf Öğretmeni, Yöntem, Teknik.

VIEWS OF ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS ON EDUCATIONAL STRATEGIES METHODS AND TECHNIQUES: QUALITATIF RESEARCH ON TURKISH LESSON

ABSTRACT

The developments and changes in the education system bring together different teaching methods, techniques and learning strategies. For this reason, the fact that the student is in the center of the reform movements in education and training has become the most important target for the teacher to play a guiding role in this process and to use the scientific process skills of the student. In this study, the opinions of classroom teachers about teaching strategies, methods and techniques used in Turkish lessons were examined both in terms of literature (clarification of concepts) and in terms of their own applications (application frequency, difficulties and recommendations). In this respect, it is aimed to learn about the reflection of the approach adopted in the curriculum in practice. For this purpose, the course hours were observed in order to determine the methods that the teachers applied to derste and the opinions of the students about the methods and techniques they preferred to derste were consulted. In the study, action research was used from qualitative research designs and observation and in-depth interview techniques were used as data collection tools.

Key Words: Education, Classroom Teacher, Method, Technique

GİRİŞ

Bugün çağdaşlaşmanın bir gereği olarak, bilgiye erişim kadar bilgiyi kullanan nitelikli bireylerin yetiştirilmesi de büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda, bilgiye ulaşan nitelikli bireylerin yetiştirilebilmesi için ülkelerin eğitim sistemlerinin süreç içerisinde gelişim ve değişim göstererek kendini yenileyebilmeleri, etkili ve verimli olmaları gerekmektedir.

* Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi hakan_frantez@hotmail.com

** Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi muminayparcasi@hotmail.com

Günümüzde okullarda farklı yöntem ile tekniklerle beraber eğitsel materyallere de yer verildiğinde öğrencilerde çok fazla akademik ve sosyal öğrenmelerin gerçekleştiği bilinmektedir. Yapılan araştırmalarda öğretmenlerin yalnızca bildikleri yöntemleri derslerinde kullandıkları ve bunların da sayısının çok fazla olmadığı belirlenmiştir. Bu yöntemler ise yaygın olarak kullanılan geleneksel yöntem ve teknikler olmaktadır. Öğrenme sürecinde kazandırılması planlanan bilgilerin çoğunluğu başta ders kitapları olmak üzere çeşitli yazılı kaynaklarla sunulmakta ve öğretmen merkezli öğretim yöntemlerinin kullanılması öğrencilerde sıkıcı ve monoton bir hal oluşturmaktadır. Bu süreçte anlatım, ezberden yineleme, okuma, soru-cevap tekniğini kullanma en sık yapılan uygulamalar olarak ortaya çıkmıştır. Yöntem çeşitliliğine rağmen öğretmenlerin eğitim uygulamalarında geleneksel yöntemlere çok sık yer verdiğini bunda da olabildiğince hızlı bir şekilde çok fazla bilgi aktarmak olduğu ifade edilebilir. Nitekim bu yaklaşımların, geleneksel yöntemlerin demode olarak nitelendirilmesine yol açtığını rahatlıkla söyleyebiliriz.

"Öğretim yöntem ve teknikleri, bir sorunu çözmek, bir deneyi sonuçlandırmak, bir konuyu öğrenmek ya da öğretmek gibi amaçlara ulaşmak için bilinçli olarak seçilen ve izlenen düzenli yoldur. Başka bir tanımla öğretim yöntemi, hedeflere ulaşmak için öğretme- öğrenme sürecini desenleme ve planlamaktır. Öğretimde izlenecek yöntemi, öğretim stratejisi belirlemektedir. Öğretim tekniği ise, bir öğretme yöntemini uygulamaya koyma biçimi ya da sınıf içinde yapılan işlemlerin bütünüdür. Dolayısıyla izlenecek tekniği de öğretim yöntemi belirlemektedir. En iyi yöntem, dersin hedeflerine, öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyine, dersin süresine ve öğrenci mevcuduna göre seçilerek başarılı olarak kullanılan yöntemdir. Öğrenme-öğretim sürecinin etkili olabilmesi için öğretmen, konunun içeriği, öğrenci özellikleri gibi unsurları göz önünde bulundurarak öğrencilere kazandırmak istediği davranışlara uygun olan öğretim yöntem ve tekniklerini kullanmak durumundadır. Öğretmenlerin kullandıkları öğretim yöntem ve teknikleri üzerine yapılan çalışmalar, öğretmenlerin çok farklı yöntem ve tekniklerine derslerinde yer vermediklerini ortaya koymaktadır" (Akçay, 2016: 333-334). Bu itibarla gerek derslerin daha aktif ve işlevsel geçmesi gerekse de konunun öğrenciler açısından daha iyi kavranması ve öğrenilmesi için eğitim-öğretimde izlenecek yöntem ve tekniklerin seçiminin büyük önem arzettiğini söyleyebiliriz. Ayrıca dersin hedeflerine ulaşılabilmesi için öğretmenin öğrencilere kazandırmak istediği davranışlara muvafık olarak farklı öğretim, yöntem ve tekniklerini bir arada kullanması dersin işleyişini olumlu bir şekilde etkileyeceği de açıktır. Zira her dersi aynı yöntem ve teknikle işlemek dersin verimini düşürebilmektedir. Bunlara ilaveten eğitim öğretim sürecinin etkili olabilmesi için konunun ve öğrenme ortamının da derse uygunluğu gerekmektedir. Aynı şekilde öğrenme ortamı ile beraber konunun içeriğinin, öğrencinin özelliklerinin de belirlenmiş olması da önemlidir.

Eğitim sistemindeki gelişme ve değişimler beraberinde birbirinden farklı öğretim yöntem, teknik ve öğrenme stratejilerini getirmektedir. Öğretim yöntem ve tekniklerindeki çeşitlilik, öğrenci, konu ve öğrenme çevresinin özelliklerine uygun olanlarının kullanılması açısından bir zenginlik olarak

düşünülür. Dolayısıyla farklı öğrenme tekniklerinin uygulanması eğitimin sürdürülebilirliği için önemlidir. Bu pozitif etkinin oluşması için en önemli olan olgu ise, hangi yöntemin öğrenciler için daha faydalı olduğunu tespit edebilmektir. Bu çalışmada üç farklı ders işleme yöntemiyle karşılaşılmıştır. Bunlar: Soru-Cevap, Anlatım ve Bilgisayar Destekli Öğrenme.

Eğitim süreçlerinde bireylerin yaratıcı düşünceleri ve problemlerini kolayca çözebilmeleri için en uygun yöntem ve tekniğin tespiti ve uygulaması son derece önemlidir. Özellikle küçük yaş grubundaki (somut işlemler dönemindeki) çocukların derslerde istenilen kazanımlara sahip olabilmeleri için, sınıf ortamında farklı yöntem ve tekniklerin kullanılması, öğrencilerin kendi öğrenmelerini kendilerinin yönlendirmesini sağlanabilmesi gerekmektedir.

Son olarak değerlendirildiğinde, “Öğretmenin derste kullandığı yöntem ve teknikler öğrencinin bilgiyi, beceriyi ve tutumları kazanmasında en etkili faktördür. Dolayısıyla öğrenme-öğretme sürecinin okuldaki uygulayıcısı olan öğretmenlerin yeniçağın gerektirdiği niteliklere ve çağdaş bilgi, beceri ve tutumlara sahip olmaları, ayrıca yeni öğrenme kuramlarından haberdar olmaları gerekir. Öğretmenler okulda geleneksel öğretim yöntemlerinden kurtulmalı, öğrencinin yaparak yaşayarak öğrendiği çağdaş öğretim yöntemlerini benimsemelidir. Bu amaçla eğitim ve öğretimde yapılan reform hareketlerinde öğrencinin merkezde olması, öğretmenin bu süreçte rehber rol oynaması ve öğrencinin bilimsel süreç becerilerini kullanması en önemli hedef haline gelmiştir. Bu bağlamda öğretmenin çağdaş öğretim yöntemleri olarak nitelendirilen öğrencinin merkezde olduğu öğretim yöntem ve tekniklerini kullanması gerekir. Diğer taraftan bu yaklaşımın tam tersi geleneksel öğretim yöntemi olarak tanımlanan yaklaşıma göre öğretmen merkezdedir ve öğrenci öğrenme süresince pasif rol alır. Bu iki öğretim yöntemi göz önünde bulundurulduğunda, gelişen ve değişen dünyayı takip edebilmek için öğretmenlerin derslerinde çağdaş öğretim yöntemlerini ne derece kullandıklarının araştırılması önem kazanmaktadır” (Demirkan ve Saraçoğlu, 2016: 2).

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde kullandıkları öğretimsel stratejilere, yöntemlere ve tekniklere ilişkin görüşleri, hem literatür açısından (kavramların netliği) hem de kendi uygulamaları açısından (uygulama sıklığı, zorlukları ve önerileri) incelenmiştir. Bu sayede, öğretim programında benimsenen yaklaşımın, uygulamadaki yansımaları hakkında bilgi edinmek amaçlanmıştır. Bu gözlemler sonucunda öğretmenlerin kullandıkları yöntem, teknik ve akabinde kullanılan sınıf içi etkinliklerin neler olduğu tespit edilerek öğrencilerin derslere yönelik görüşleri ve tercih ettikleri ders anlatım yöntem ve teknikleri konusunda düşüncelerine başvurulmuştur.

Araştırmanın Önemi

Aktif öğretim yöntem ve tekniklerinden özellikle öğrencilerin sınıf ortamında kendilerini rahatça ifade edebilecekleri ve çeşitli becerileri geliştirmelerine olanak sağlayıcı olanların kullanılması

oldukça önem taşımaktadır. Çünkü gelişen teknolojiyle birlikte bireyler artık bilgiye oldukça kolay ulaşabilmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin sınıf ortamında yol gösterici olabilmeleri noktasında, dikkat çekici ve öğrencileri aktif hale getirici öğretim yöntem ve tekniklerini kullanmaları gerekmektedir. Bu çalışmada, aynı konuları farklı yöntem ve teknikler kullanarak işleyen öğretmenlerin sınıflarındaki atmosferin nasıl olduğu, öğrencilerin işbirliği yaparak çalışıp çalışmamaları ve işlenen derslere yönelik öğrenci görüşleri incelenmiştir. Çalışma, aktif öğretim yöntem ve tekniklerinden bir ya da birkaçının kullanılmasının sınıf ortamında nasıl bir etkisinin sahip olduğunun ele alınması açısından da önem taşımaktadır.

Araştırmanın Problem Cümlesi

Öğrencilerin ders işleme süreçlerinde hangi yöntem ve tekniklerin kullanılmasıyla derse katılımları en iyi şekilde sağlanır?

Alt Problemler

1. Öğretmenlerin tercih ettikleri öğretim yöntem ve teknikleri hangileridir? Yöntem ve teknikleri seçerken öğretmenlerin dikkate aldıkları faktörler nelerdir? Öğretmenler neden bu yöntem ve teknikleri tercih etmektedir?
2. Öğretmenlerin kullandıkları ya da meslektaşlarının kullandıkları sıra dışı teknikleri var mıdır?
3. Sınıf öğretmenlerine göre, Türkçe dersinde kullanılacak yöntemlerin en önemli özelliği ne olmalıdır?
4. Öğretmenlerin yöntem ve tekniklerin uygulanmasına yönelik önerileri var mıdır?

Araştırmanın Metodolojisi

Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma gözlem, görüşme ve doküman analizi vb. alguların ve olayların gerçek ortamda, gerçekçi ve bütüncül bir şekilde ortaya konmasına yönelik veri toplama yöntemidir. Araştırmada nitel araştırma deseni ile eylem araştırması kullanılmıştır. “Eylem Araştırması, bir okulda çalışan yönetici, öğretmen, eğitim uzmanı veya diğer tür kuruluşlarda çalışan mühendis, yönetici, planlamacı, insan kaynakları uzmanı gibi bizzat uygulamanın içinde olan bir uygulayıcının doğrudan kendisinin ya da bir araştırmacı ile birlikte gerçekleştirdiği ve uygulama sürecine ilişkin sorunların ortaya çıkarılması ya da hâlihazırda ortaya çıkmış bir sorunu anlama ve çözmeye yönelik sistematik veri toplamayı ve analiz etmeyi içeren bir araştırma yaklaşımıdır” (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 296).

“Eylem araştırması problem çözmeye yönelik ve süreklilik gösteren bir süreçtir. Eylem araştırması süreci, problem belirleme, veri toplama, veri analizi, eylem planı belirleme, eylemi

gerçekleştirme ve alternatif ya da yeni bir eyleme karar verme aşamalarından oluşmaktadır. Eylem araştırmalarının öğretimde kullanılmasını ilk olarak Dewey 1930'lu yıllarda önermiştir. Dewey, öğretim ve öğrenme sürecinde denemenin ve araştırmanın önemini vurgulamış ve uygulamaların bu yolla keşfedilebileceğini ve paylaşılabilirliğini belirtmiştir. Eylem araştırmaları öğretimde kullanıldığı zaman öğretmen yaptığı işi bir araştırma süreci olarak görebilmektedir. Bu süreç içinde kendini sorgulama ve karşılaştığı sorunlara bir araştırmacı gözüyle çözüm arama çabası içine girmektedir. Bu çaba etkili öğretim için oldukça önemlidir. Çünkü öğretmenlikte standart öğretim becerilerinden ve standart öğrenci tipinden söz etmek artık mümkün değildir" (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 305-306).

Araştırmanın evrenini Giresun İli Çanakçı ilçesindeki İlköğretim okullarının tamamı oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise Çanakçı ilçesindeki Karabörk ilköğretim okulunda görev yapan 6 öğretmen ile 15 öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırmada veri toplama araçları olarak gözlem ve görüşme formları kullanılmıştır. Çalışmada öğretmenlere derinlemesine görüşme tekniği ile 35 soru ile öğrencilere 25 soru sorulmuştur. Yapılan gözlem ve görüşmelerden elde edilen veriler nitel araştırma yöntemlerinde yer alan içerik analizi yardımıyla analiz edilmiştir. "İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavram ve ilişkilere ulaşabilmektir" (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 227).

Ayrıca çalışmada içerik analizine göre veriler kullanılan ortak ifadeler saptanarak yorumlanmış, neden-sonuç ilişkileri incelenmiş ve sonuçlara ulaşılmıştır. Gözlemlerden elde edilen veriler analiz edilirken, öğretmenlerin derslerde kullandıkları yöntem ve teknikleri destekleyen etkinlikler saptanmış ve bunlar sayısallaştırılarak ifade edilmiştir. Ardından öğretmenlerin işledikleri Türkçe derslerindeki gözlem ve görüşme 'den elde edilen veriler birbiriyle karşılaştırılmıştır. Görüşmeler analiz edilirken ise, örneklemini oluşturan 20 öğrenciyle yapılan görüşmelerden elde edilen veriler ortak söylenenler doğrultusunda temalar halinde sunulmuş ve öğrenci görüşlerini desteklemek için alıntılara yer verilmiştir. Öğrencilerin görüşlerine yer verilirken gerçek isimler kullanılmamış; öğretmenlerde ise yaşları cinsiyetleri de göz önünde bulundurularak (E.Ö.2) ve (K.Ö.3) şeklinde kodlamalara başvurulmuştur.

Literatür Taraması ve Kavramsal Çerçeve

Ütkür (2016)'ün yaptığı çalışmaya göre; Araştırmanın amacı, bir ilkokulda ikinci sınıfları okutmakta olan iki öğretmenin Hayat Bilgisi derslerinde kullandıkları yöntem ve teknikleri gözlemek, bunlardan hangisinin öğrenciler tarafından tercih edildiğini saptamaktır. Bu amaçla öğretmenlerin altışar ders saati gözlemlenmiş, öğrencilerle görüşmeler yapılmıştır. Çalışmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması, veri toplama araçları olarak ise gözlem ve görüşme kullanılmıştır. Yapılan gözlemler sonucunda, öğretmenlerden birinin derslerinde genellikle yaratıcı drama yöntemini, diğersinin ise düz anlatım yöntemini kullandığı belirlenmiştir. Yaratıcı drama

kullanılarak ders işlenen sınıftaki öğrencilerin diğer sınıftakilere göre daha aktif oldukları, işbirliği yaparken daha rahat oldukları görülmüştür. Düz anlatım yönteminin kullanıldığı sınıfta ise öğretmenin genellikle öğrencilere video izlettiği ve bunun üzerinden ders işlediği görülürken, öğrencilerin grup çalışmaları yapmaları istendiğinde ise zorluk çektikleri, genellikle bireysel çalışabildikleri belirlenmiştir. Ayrıca yaratıcı dramayla ders işlenen sınıftaki öğrenciler Hayat Bilgisi derslerini oyun gibi görüp genellikle mutlu olduklarını, diğer sınıfın öğrencileri ise bu derste anlatılanları zaten bildiklerini, bu yüzden sıkıldıklarını ifade etmişlerdir.

Demir ve Özden (2013)' in çalışmasına bakıldığında ise bu araştırmada, Hayat Bilgisi dersi öğretmenlerinin, öğretimsel stratejilere, yöntemlere ve tekniklere ilişkin görüşleri, hem literatür açısından (kavramların netliği) hem de kendi uygulamaları açısından (uygulama sıklığı, zorlukları ve önerileri) incelenmiştir. Bu sayede, öğretim programında benimsenen yaklaşımın, uygulamadaki yansımaları hakkında bilgi edinmek amaçlanmıştır. Bu çalışma nitel araştırma paradigmasına uygun olarak tasarlanmış betimsel bir çalışmadır. Araştırmada amaçlı örneklem türü çerçevesinde hareket edilerek, dört farklı ilköğretim okulundan 22 sınıf öğretmeni katılımcı olarak belirlenmiştir. Veri toplama yöntemi olarak, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Verilerin betimsel analiz tekniği ile çözümlenmiştir. Araştırma sonunda, sınıf öğretmenlerinin, strateji, yöntem ve teknik kavramlarına ilişkin tanımlamalarının hatalı ve eksik olduğu belirlenmiş, katılımcıların bu derste en çok düz anlatım yöntemini tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu yöntemi tercih etme nedenlerini, ders kitaplarında bilgi olmaması ve yöntemin kolay olması şeklinde ifade eden katılımcıların, öğrenci merkezli stratejilerin, yöntemlerin ve tekniklerin kullanılmasının önemine inandıkları ancak, çeşitli sorunlar nedeniyle bu stratejileri, yöntemleri ve teknikleri uygulayamadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Taşkaya ve Muşta (2008)'nin yaptığı araştırma ise tarama modelinde yürütülmüştür. Araştırma, Konya iline bağlı 7 ilçede, 49 ilköğretim okulunda; 2, 3, 4 ve 5. Sınıflarda görev yapmakta olan sınıf öğretmenleri ile sınırlıdır. Araştırma için geliştirilen anket, 244 katılımcıya uygulanmıştır. Araştırmada yüzde ve frekans kullanılmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda, araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin dörtte birinin kendilerini Türkçe öğretiminde yetersiz gördükleri, dörtte üçünün mezun oldukları okulları Türkçe öğretimi konusunda yetersiz gördükleri, Türkçe öğretim yöntemi olarak en çok bilinen ve uygulanan yöntemlerin, “Soru-Cevap”, “Drama” ve “Düz Anlatım” yöntemleri olduğu ortaya çıkmıştır. Katılımcılar, Türkçe dersinde kullanılacak yöntemlerin en önemli özelliğini: “Öğrencilerin derse katılımını artırması” olarak belirtmişlerdir. Araştırma sonuçlarına dayanarak, sınıf öğretmenlerinin Türkçe öğretim yöntemleri konusunda hizmet içi eğitim ile desteklenmesi önerilmiştir.

Çetinkaya ve Kuş (2009)'un yaptığı araştırma sosyal bilgiler öğretmenlerinin, sosyal bilgiler dersinde kullandıkları yöntem-teknikleri belirlemek amacıyla yapılmıştır. Öğretmenlerin yöntem-teknikleri hangi düzeyde kullandıklarını tespit etmek amacı ile 29 maddeden oluşan geçerliği ve

güvenirligi (Cronbach $\alpha = 0,90$) sağlanmış olan “Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan Yöntem ve Teknikler” anketi kullanılmıştır. Araştırma 2008-2009 eğitim öğretim yılında Kırşehir il merkezinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya 20 sosyal bilgiler öğretmeni, 410 öğrenci ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümü 4. Sınıf öğrencisi 20 gözlemci katılmıştır. Bu üç farklı gruptan gelen veriler karşılaştırılarak öğretmenlerin kullandığı yöntem ve teknik tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın sonuçlara göre öğretmenlerin en çok kullandığını belirttiği yöntem ile öğrenci ve gözlemcilerin belirttiği görüşler arasında farklılıklar olduğu tespit edilmiştir.

İlter (2017) 'in yaptığı araştırmanın amacı, tarama yöntemine dayanılarak sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersi öğretimi bağlamında öğrencileri için ne tür öğretim yöntemlerini ve uygulamaları tercih ettiklerini ortaya çıkararak onların öğretim ile ilgili tarzını tarif etmektir. Çalışmanın katılımcılarını Kahramanmaraş ili merkezine bağlı ortaokullarda görev yapan 72 sosyal bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri 30 maddelik Likert tipi bir anket aracılığıyla toplanmış ve elde edilen veriler tanımlayıcı istatistikler kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen bulgularda öğretmenlerin çoğunluğunun derslerinde metinsel bilgi ve konuları ders zamanlarının yarısı veya daha fazlasında pasif öğrenme yöntemleri ile öğrencilerine kazandırdığı (öğretmen ağırlıklı ders anlatımları) dolayısıyla öğretimlerinde daha geleneksel bir öğretim anlayışını benimsediği tespit edilmiştir. Bu öğretmenler, genel olarak öğrenme-öğretme sürecinde etkileşimli veya bağımsız öğrenmeyi destekleyen öğrenci merkezli öğrenme yaklaşımları yerine öğretmen denetimi aracılığıyla bilgi geçişini yansıtan bir öğretim tarzına yönelme eğilimindedirler.

Yapılan araştırmayla ilgili literatürde yer alan ve Türkçe öğretiminde yararlanılacak başlıca yaklaşım, yöntem ve teknikler şöyle sıralanabilir:

Yaklaşımlar (Stratejiler)

A. Sunuş Yoluyla Öğrenme

Konuların, bilgilerin anlatılarak, açıklanarak öğretimlerinin yapılmasıdır. Bu yaklaşım hazır bilgilerin sunumu olarak da adlandırılabilir. Bilgilerin kalıcılığı açısından bu stratejinin yaygın olarak kullanılması doğru değildir. Ancak zorunlu durumlarda başvurulmalıdır. Sunuş yoluyla öğrenmede bilgilerin düzenlenmiş, sıralanmış olması gerekmektedir. Öncelikle genel ilke ve kavramlar verilir, bunu ayrıntılı bilgilerin kazandırılması izler (Arıcı, 2006: 301).

B. Buluş Yoluyla Öğrenme

Öğrencilerin aktif olduğu, öğretmenin rehber olarak yol gösterdiği ve bilgilerin, öğrencilerin merak ettiği bir konunun tartışılıp sonucunun bulunması ile ortaya çıktığı bir yaklaşım şeklidir. Bu yaklaşımla, merak uyandırarak, yapı ve özellikleri bizzat öğrenciye buldurarak problemler çözdürülmeye ve bilgiler öğrenciye ait bilgilere dönüştürülmeye çalışılır

Buluş yoluyla öğrenme yaklaşımında öğrenciler aktif durumda olduğu için öğrenilen bilgiler kalıcı olmaktadır. Yine öğrenciler sanki bilgiyi kendileri bulmuş gibi olduklarından derse karşı ilgili olmakta, etkinliklere daha istekli olarak katılmaktadırlar (Arıcı, 2006: 301).

Buluş yöntemine göre bilmek bir sonuç değildir. Bilmek bir süreç işidir. Öğretmen öğrenciye bilgiye ulaşması için uygun bir ortam yaratarak, öğrencinin bilgiye kendi ulaşmasını sağlar. Bu süreçte öğretmenin rolü, öğrenciye rehber olmaktır. Öğretmen gerekli gördüğü yerlerde öğrenciyi yönlendirebilir. Buluş yolunun en önemli özelliklerinden biri de öğrencinin motivasyonunu üst seviyeye çekmesidir. İlgi uyandırarak, öğrencinin bilgiyi isteyerek bulmasını sağlar (Kara ve Koca, 2004: 3).

Buluş yoluyla öğrenmede varsayımdan yola çıkarak hareket edilir. Varsayımsal bir çözüm öngörerek, çözüm üretilmeye çalışılır. Başlangıçta bir kabul oluşturulduğunda, çalışma ilerledikçe kabullerde değişebilmektedir. Yeni bilgilerle beraber yeni sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Bu yöntemde yol gösterme ve öğrencinin de ipuçları kullanmasını öngörmektedir. Bu yöntemde denemede yapılabilmektedir. Belli denemeler yapılır ve sonuçları görünür. Yeni eylemlere geçilir. Bilgiyi özümsemek bu yöntemde daha kolaydır (Özer, 2005: 122).

C. Araştırma Yoluyla Öğrenme

"Araştırma yoluyla öğretim modellerinde öğrenci kendi gayretleriyle öğrenir; öğretmen öğrenciyi araştırmaya, incelemeye yönlendirir. Araştırma-inceleme yoluyla öğretme stratejisi John Dewey'in "Bilimsel yöntemi" nin sınıftaki öğretime uygulanmasıdır. Bilimsel yöntemin aşamaları şunlardır:

- Sorun yaratan durumun farkına varılması
- Sorunun belirlenmesi ve tanımlanması
- Denencelerin (hipotezlerin) oluşturulması
- Denencelerin doğruluğunu test etmek için geçerli ve güvenilir verilerin toplanması
- Toplanan verilerle denencelerin doğruluğunun test edilmesi" (Abazaoğlu, 2007: 1-2).

D. Tam Öğrenme

Yirminci yüzyılın ikinci yarısında S. Benjamin Bloom'un eğitim alanında bir paradigma değişikliğine neden olan tam öğrenme yöntemi de bunlardan biridir. Tam öğrenme teorisi, doğrudan doğruya toplu öğretimin (sınıf öğretiminin) geliştirilmesine yönelik bir öğretim sürecidir. Bloom'un yaptığı çalışmalar göstermiştir ki öğrencilerin okul başarısını etkileyen faktörler değiştirilebilir ve kontrol edilebilirdir. Bu yöntemde göre başarıyı açıklayan üç temel değişken bulunmaktadır. Bunlar;

- öğrencinin bir konuyu öğrenebilmesi için gerek duyabileceği, ön koşul bilgi ve becerilerini içeren bilişsel giriş davranışları,
- öğrencinin öğrenme ortamındaki bütün varlıklara (öğretmen, okul, öğrencinin kendisi, arkadaşları, öğrenilecek konu, öğrenme süreci gibi) yönelik duyduğu düşünce ve ilgiyi içeren duyuşsal giriş özellikleri
- öğrenim sürecinin öğrencinin kişiliği ve ihtiyaçlarına uygunluğu ile ilgili olan öğretimin kalitesidir

Tam öğrenme yöntemi bu değişkenleri kullanarak sınıf içindeki ders başarısını yükseltmeyi amaç edinmiştir. Tam öğrenme modelinin değişkenlerine ilişkin yapılan açıklamalar, istendik davranışları yüksek verimle ve belli yetkinlik düzeyinde kazandırma görevini üstlenen okullar da uygulanma gereğini ortaya koymaktadır. Yapılan araştırmalardan büyük bir bölümü özellikle düşük düzeyde yetenekli öğrencilerin belli bir öğrenme düzeyine ulaşmasında tam öğrenme yönteminin etkili olduğunu göstermektedir (Çelik ve Şengül, 2005: 109-110).

BULGULAR

Sınıf içinde öğrencilerin aktif bir şekilde derse katılımını sağlayan yöntemleri belirlemek için yapılan bu çalışma da; 6 öğretmen ile, 15 öğrenci ile görüşme formu hazırlanarak yüz yüze görüşme yapılmıştır. Ayrıca öğretmenlerden 3'ü kadın 3'ü erkektir. 1'i kadın 1'i erkek olmak üzere 2 sınıf öğretmeni, 1 kadın İngilizce öğretmeni, 1 erkek beden öğretmeni, 1 erkek Türkçe öğretmeni ve 1 kadın fen bilgisi öğretmeni araştırmanın omurgasını oluşturmaktadır. Öğretmenlerin sınıf içinde en fazla kullandıklarını söyledikleri 3 teknik üzerinde de sınıf içinde uygulaması yapılmıştır 3 tekniğin sınıf içinde öğrenci üzerindeki etkisini görmek için aynı sınıf ortamında, ayrı zamanlarda video kaydı yapılmıştır. Öğretmenlerin verdiği cevaplar ile öğrencilerin verdiği cevaplar karşılaştırılarak, cevapların birbiriyle örtüşüp örtüşmediğine bakılmıştır. Video kayıtlarla da görüşme de verilen cevaplar ile ders sırasında yapılan çalışmaların tutarlılığına bakılmıştır.

Öğretmenlere Ait Bulgular

Görüşmeye Katılan Öğretmenlerle İlgili Tablo 1

CİNSİYET	BRANŞ
K.Ö.1	4-A Sınıf Öğretmeni
K.Ö.2	Fen Bilimleri Öğretmeni
K.Ö.3	İngilizce Öğretmeni

E.Ö.1	Beden Eğitimi Öğretmeni
E.Ö.2	2-A Sınıf Öğretmeni
E.Ö.3	Türkçe Öğretmeni

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde ilk sorumuzailerinde öğretmen olup olmadığı ile ilgiliydi. Verilen yanıtlara baktığımızda öğretmenlerin 5'inin ailemde öğretmen yok yanıtını verdiği görülmektedir.1 öğretmen (E.Ö.2) ise ailesinde öğretmen olduğunu söylemiştir: “Var amcam, yengem”(E.Ö.2)

Anne baba mesleklerinde, 1 öğretmen hariç(K.Ö.3), öğretmenler annelerin ev hanımı olduğunu söylemektedir. Babalarında ise, farklı meslekler tanımlamaktadırlar: “ Annem işçi emekli, babam şoför emekli.”(K.Ö.3)

Öğretmenlerin meslek tercihlerine ilişkin soru sorulmuştur. Bu soruya verdikleri yanıtlara baktığımızda ise; 3 öğretmen isteyerek yaptım,2 öğretmen puanıma göre yaptım cevaplarını vermiştir. 1 öğretmen(E.Ö.2) ise isteyerek yapmadığını söylemektedir. Bu yanıtlara göre bir genelleme yapacak olursak, meslek tercihi olarak öğretmenliğin ilk tercih olmadığı görülmektedir:

“Hayır babam yaptı, yani isteyerek yapmadım.” (E.Ö.2)

Öğretmenlere meslek tercihinizde sizi kim yönlendirdi sorusunu sorduğumuzda ise; 5 öğretmen, öğretmenlerinin ve ailesinin etkili olduğunu söylemiştir. 1 öğretmen(K.Ö.2) kimsenin yön vermediğini söylemiştir. Genel olarak değerlendirecek olursak öğretmenlerin meslek tercihini yaparken, kendi öğretmenlerinden ve ailesinden destek aldıklarını görmekteyiz:

“Kimse yönlendirmedim” (K.Ö.2)

Neden şu anda çalıştığınız branşı seçtiniz sorusu sorulmuştur. Verilen yanıtlara baktığımızda 2 öğretmen branşımı seviyorum, 2 öğretmen puanım yettiği için, 1 öğretmen sayısal yeteneğim olduğu için ve 1 öğretmen en mantıklı bölüm olduğu için yanıtlarını verdiği görülmektedir. Genel olarak bakıldığında branş seçerken öğretmenlerin kendi yetenek ve ilgilerini dikkate aldığı görülmektedir.

Farklı bir branşa geçme fırsatınız olduğunu düşünelim. O zaman branşınızı değiştirmek ister miydiniz ?sorusuna verilen yanıtlara bakıldığında ise, öğretmenlerin 1'i hariç(E.Ö.2) hayır yanıtı verdiği görülmektedir. Genel olarak bakıldığında öğretmenlerin branşlarından memnun olduğu görülmektedir:

“Evet geçerdim. Resim öğretmenliği. Resim yapmayı seviyorum ve yeteneğimin olduğunu düşünüyorum.” (E.Ö.2)

Mesleğinizden memnun musunuz? Sorusuna verilen yanıtlara bakıldığında, öğretmenlerin tümünün memnunum yanıtını verdiği görülmektedir. Evet, cevabının verilmesinin en önemli sebebi olarak da öğrencileri eğitmenin, insanlara bir katkı sağlamanın mutluluk verici olduğu düşüncesi hakimdir.

Bulduğunuz ortamdan memnun musunuz? Sorusu öğretmenlere sorulmuştur ve verilen yanıtlara baktığımızda ise; öğretmenlerin 1'i hariç(E.Ö.1) evet yanıtı verdiği görülmektedir:

“ Pek memnun sayılmam.Öğrenci ve okul ortamının sosyal yapısından dolayı.” (E.Ö.1) Genel olarak bakıldığında öğretmenlerin buldukları okul ortamından memnun oldukları görülmektedir.

Öğretmenlerin öğrenci memnuniyetine yönelik verdikleri cevaplara baktığımızda; 3 öğretmen memnun olduğunu, 3 öğretmen de memnun olmadığını söylemiştir. Öğrencilerin sosyal çevreden kaynaklı davranış sorunları yaşadıkları, gelecekleriyle ilgili bir kaygılarının olmadığı yanıtlarının verildiği görülmektedir. Memnun olduğunu söyleyen öğretmenlerinde olduğu belirtilmektedir. Verilen yanıtlara da baktığımızda herhangi bir genelleme yapılamamaktadır:

“ Hayır. Öğrencilerde gelecek kaygısı yok. O yüzden kendilerini derse vermiyorlar. Öğrencilerde boş vermişlik var.”(K.Ö.2.)

“ Memnunum. Merkezdeki öğrenciler daha şımarıklar.” (K.Ö.1.)

“ Memnum değilim. Çevre ve aile kaynaklı disiplin sorunları var.”(E.Ö.1.)

“Genel itibariyle konuştuğumuz için kısmen. Sosyo-ekonomik çevre öğrencileri olumsuz etkilemekte. Akademik olarak istediğim seviyeye öğrencileri taşıyamıyorum.”(E.Ö.3)

“Genel anlamda evet memnunum.”(K.Ö.3.)

“Memnun olduklarım çoğunlukta.”(E.Ö.2.)

Hep köy okullarında mı çalıştınız? Sorusuna verilen yanıtlara baktığımızda4 öğretmen merkezde de çalıştığını söylemiştir, 2 öğretmen ise köy okullarında çalıştığını söylemiştir:

“ Evet köy okulları.”(K.Ö.2) “Evet köy okulu.”(K.Ö.1)

Öğretmenlere alanlarındaki teknolojik ve bilimsel gelişmeleri takip edip etmediklerine yönelik sorulan soruya verdikleri yanıtlara bakıldığında; genel olarak takip edildiğine yönelik yanıtların verildiği görülmekle beraber takip etmediğini belirten 2 öğretmen olduğu görülmektedir. Verilen yanıtlardan bir genelleme yapılırsa, kadın öğretmenlerin teknolojik ve bilimsel gelişmeleri daha yakından takip ettiği görülmektedir:

“Çok fazla edemiyorum.”(E.Ö.1) “Hayır edemiyorum.”(E.Ö.2)

Öğretmenlerin sınıf içinde farklı yöntem ve teknikleri kullanıp kullanmadığına yönelik sorulan soruya, öğretmenlerin verdikleri yanıtlara bakıldığında tüm öğretmenler evet farklı yöntem ve teknik kullanıyorum yanıtını verdiği görülmektedir.

Sınıf içerisinde en çok hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz? sorusu öğretmenlere sorulduğunda, en çok verilen yanıtın soru-cevap olduğu belirtilmektedir. 4 öğretmen soru-cevap yanıtını vermiştir. 1 öğretmen düz anlatım(K.Ö.1), 1 öğretmen(E.Ö.1) gösterip yaptırma yanıtını vermiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde soru-cevap yönteminin aktif olarak kullanıldığı görülmektedir. Aynı zamanda soru-cevap yönteminin her ders için pratik olarak kullanılması da öğretmenlerin tercih etmesine sebep olabilmektedir. Gösterip-yaptırma yanıtını veren (E.Ö.1)'in beden eğitimi öğretmeni olması gösterip yaptırma cevabını vermesinde etkin rol oynadığı düşünülmektedir. Düz anlatımı tercih eden (K.Ö.1)'in, sınıf içinde soru-cevap yöntemini uygularken de düz anlatım yönteminden faydalandığı video kayıtlarından da görüşmüştür. Soru-cevap yöntemi ile ders işlerken de sınıfı öğretmenin yönlendirdiği, öğrencilerin aktif bir şekilde parmak kaldırarak değil de, sıra ile söz alarak cevap verildiği gözlenmiştir:

“ En çok gösterip-yaptırma kullanıyorum.”(E.Ö.1)

“Düz anlatım yöntemini daha çok tercih ediyorum.”(K.Ö.1)

Sınıf İçinde En Çok Hangi Yöntemlerin Kullanıldığına Dair Tablo 2

Kullanılan Yöntem	Öğretmen ve Branş
Soru-Cevap	K.Ö.2 Fen Bilimleri K.Ö.3 İngilizce E.Ö.2 Sınıf Öğretmeni E.Ö.3 Türkçe Öğretmeni
Düz Anlatım	K.Ö.1 Sınıf Öğretmeni
Gösterip Yaptırma	E.Ö.1 Beden Eğitimi

Farklı yöntemler kullandığınızda, öğrenciler üzerinde farklı sonuçlar elde ediyor musunuz? Sorusuna verilen yanıtlara baktığımızda; öğretmenlerin tamamının, farklı yöntemlerin öğrenciler üzerinde olumlu yönde etki yaptığı belirtilmiştir.

Öğretmenlere kendinizi en çok hangi yöntemle başarılı buluyorsunuz? Sorusu sorulduğunda; 4 öğretmenin soru cevap, 1 öğretmen keşfetme(buluş)(K.Ö.3), 1 öğretmenin de gösterip yaptırma(E.Ö.1)yanıtını verdiği görülmektedir:

Sınıf İçinde En Çok Hangi Yöntemle Başarılı Olduğunuzu Düşünüyorsunuz Tablo 3

En Çok Başarılı Olduğu Düşünülen Yöntem	Öğretmen ve Branş
Soru-Cevap	K.Ö.1 Sınıf Öğretmeni K.Ö.2 Fen Bilimleri E.Ö.2 Sınıf Öğretmeni E.Ö.3 Türkçe Öğretmeni
Buluş Yolu	K.Ö.3 İngilizce Öğretmeni
Gösterip-Yaptırma	E.Ö.1. Beden Eğitimi Öğretmeni

“ Buluş yöntemi, çünkü diğer yöntemlere göre daha faydalı ve benim için de eğlenceli.”(K.Ö.3)

“En çok gösterip yaptırma, çünkü öğrenci teknik kısmında sorun yaşıyor, gösterdiğinde daha etkili oluyor.(E.Ö.1)

Genel olarak değerlendirildiğinde soru-cevap yöntemi ile başarılı olduğunu söyleyen öğretmenler, sınıfta motivasyonu sağlamak ve geri dönüt almanın kolay olması gibi sebepler belirtilmiştir. Gösterip yaptırma yanıtını veren(E.Ö.1)'in beden öğretmeni olması cevabı vermesinde etkin olmuştur.

Öğretmenlere hangi yöntemle ders işlerken daha çok zevk aldığınızı düşünüyorsunuz sorusu sorulduğunda 1 öğretmen soru-cevap (E.Ö.3),1 öğretmen Gösterip-yaptırma (K.Ö.2) 2 öğretmen buluş, 2 öğretmen anlatım yöntemi cevabını vermiştir. Soru-cevap yöntemi yanıtının düştüğü görülmektedir. Buradan aslında soru-cevap yönteminin ders akışında çok eğlenceli bir yöntem olmadığı fakat ders içinde dönütün hemen alınması, daha erken öğrenmenin gerçekleşmesinden dolayı soru-cevap yönteminin yoğun kullanıldığı söylenebilir. Öğretmenler daha kısa yoldan öğrenciye bilgiyi aktarmak için soru-cevap yöntemi etkin kullanmaktadır denilebilmektedir:

Hangi Yöntemden Daha Çok zevk alıyorsunuz?	Öğretmen ve Branş
Anlatım Yöntemi	E.Ö.2 Sınıf Öğretmenliği K.Ö.1 Sınıf Öğretmenliği
Buluş Yolu Yöntemi	K.Ö.3 İngilizce Öğretmenliği E.Ö.1 Beden Eğitimi Öğretmenliği
Soru-Cevap	E.Ö.3 Türkçe Öğretmenliği
Gösterip-Yaptırma	K.Ö.2 Fen Bilimleri

“ Gösterip-yaptırma. Dersin içeriği ile de değişiyor.” (K.Ö.2)

“ Anlatım yöntemi. Öğrenciler verimli dinlediği sürece.” (K.Ö.1)

“ Soru- cevap yöntemi. Anlaşılmayan ya da eksik kalan bilgiler tamamlandığı için.” (E.Ö.3)

“ Keşfetme yöntemi. Diğer yöntemlere göre daha faydalı ve benim için de eğlenceli.”(K.Ö.3)

Genel olarak yorumlamak gerekirse ilk dikkat çeken nokta sınıf öğretmenlerinin geleneksel yöntem olan anlatım yöntemini tercih ettiği görülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin genel olarak geleneksel bir tarzla dersi işlediği yorumu yapılabilmektedir.(K.Ö.1)’ in sınıfında video kaydı ile ders kaydı yapılmıştır ve yapılan gözlemlerde öğretmenin anlatım yöntemine ağırlık verdiği yöneltik sonuçlar geliştirilmiştir. Soru- cevap yöntemi uygularken bile anlatım yöntemini esas almıştır. (K.Ö.2) ise dersin içeriğinden dolayı gösterip yaptırma cevabını verdiği görülmektedir. Biraz önceki yoruma geri dönecek olursak, bilgiyi hemen kazandırma düşüncesi öğretmeni soru-cevap yöntemine götürdüğü, gösterip- yaptırmanın ise eğlenceli ve kalıcı bir öğrenme sağladığı düşünülmektedir.

Farklı yöntem ve teknikler kullanmak için okulun yeterli materyali var mı? Sorusuna öğretmenlerin 2’si hayır cevabını verdiği görülmektedir. 4 öğretmen evet var yanıtını vermiştir.

Öğrenciler hangi yöntem ve teknikte sınıf içinde aktif olurlar?Sorusuna 3 öğretmen gösterip yaptırma,1 öğretmen grup çalışması(K.Ö.2), 1 öğretmen bilgisayar destekli öğretim(öğrenci merkezli)(K.Ö.3),1 öğretmen soru cevap(E.Ö.3) yanıtını verdiği görülmektedir:

Öğrenciler Hangi Yöntemle Sınıfta Aktif Olurlar	Öğretmen ve Branş
Gösterip-Yaptırma	K.Ö.1 Sınıf Öğretmeni E.Ö.1 Beden Eğitimi Öğretmeni E.Ö.2 Sınıf Öğretmeni
Grup Çalışması	K.Ö.2 Fen Bilimleri
Bilgisayar Destekli Öğretim	K.Ö.3 İngilizce
Soru Cevap	E.Ö.3 Türkçe Öğretmeni

“ Gösterip yaptırma. Öğrenci işin içine girince daha hevesli oluyor.” (E.Ö.2)

“Grup çalışması. Çünkü grup içinde herkesin bir görevi oluyor. Herkes derse aktif katılmış oluyor.” (K.Ö.2)

Genel olarak değerlendirildiğinde öğretmenlerin ders içerisinde uyguladığı yöntemler ile ideal bulduğu yöntemler arasında farklılıklar olduğu gözlenmiştir. Öğretmenlerin genel olarak uyguladıkları yöntemlerin daha geleneksel yöntemler olduğu, fakat öğrencilerin ders içerisinde aktif oldukları yöntemlerin ise öğrenciye merkeze alan yöntemler olduğu, verilen cevaplar doğrultusunda da öğrenci merkezli yöntemlerin ders içerisinde aktif olarak kullanılmadığı görülmüştür. Sınıf öğretmenlerinden (K.Ö.1) ve (E.Ö.2) en çok kullandıkları yöntemlerin soru cevap ve anlatım yöntemi olduğunu belirtmelerine rağmen, aktif öğrenme için gösterip-yaptırma yönteminin tercih edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Buradan da anlaşılacağı gibi sınıf içinde aktif bir öğrenci katılımı sağlanamadığı söylenebilir.(K.Ö.2) de en çok kullandığı yöntemi soru-cevap olarak belirtmesine rağmen, grup çalışmasını aktif öğrenme olarak nitelendirmesi, sınıf içinde aktif öğrenci katılımının sınırlı olduğunu düşündürmektedir.

Öğrencilerin derse katılımını istiyor musunuz? Sorusuna öğretmenlerin tamamının evet yanıtını verdiği belirtilmektedir.

Daha çok anlatmaya mı, yoksa öğrencilerin katılımını teşvik eden yöntemleri mi destekliyorsunuz?Sorusuna, 3 öğretmen evet, 3 öğretmen ise evet ama konuya göre değişir yanıtını vermiştir.Genel olarak ikisi de kullanılması gerekir, konuya göre değişir cevaplarının verildiği görülmektedir.

Öğrenciler derse az katılıyorsa bunun sebebi olarak öğretmenlerin verdiği yanıtlar arasında;4 öğretmen ders ilgilerini çekmiyor olabilir, 1 öğretmen, öğretmen merkezli veya ailevi bir nedenden olabilir, 1 öğretmen ise başaramama duygusu yanıtlarını vermiştir:

“ Sıkılmış olabilirler, ilgisiz olabilirler, ev yaşamında bir olay olmuş olabilir.” (K.Ö.3.)

“ Öğretmenden kaynaklı olabilir. Öğrencinin özel durumundan da kaynaklı olabilir.”(E.Ö.3)

“ Öğrencinin ilgisini çekmiyor olabilir.” (E.Ö.2)

“ Ders ve ya konu ilgisini çekmemiştir.” (K.Ö.1)

Cevap 24: Derse öğrenciler katılıyorsa sebebi ne olabilir? Sorusuna ders ilgi çekici olabilir, öğretmeni sevmesi, konuya hâkimdir yanıtlarının verildiği görülmektedir:

“ Mutludurlar. Konu ilgilerini çekmiştir.” (K.Ö.3)

“ Dersi ve öğretmeni sevmesi.”(E.Ö.3)

“ Yöntemin derse uygun olması ve ilgi çekiciliği.”(E.Ö.2)

“ Sosyal, dışa dönük bir öğrencidir. Konuya hâkimdir. Bildiklerini aktarmadan korkmamaktadır.(K.Ö.1)

Cevap 25: Sınıf içerisinde kendinizi bir otorite mi yoksa rehber olarak mı görüyorsunuz? Sorusuna öğretmenlerin 2’si rehber olarak gördüğünü, 4 öğretmen ise ikisinin de yerine göre olması gerektiğini söylemiştir. Genel olarak baktığımızda ikisinin de olması gerektiği belirtilmiştir:

“ Duruma göre değişebilir. Yerine göre ikisi de olabilir.” (E.Ö.3)

“ Rehber, otorite olursam geleneksel öğretmen olurum. Sınıfta demokratik ortam sağlanmalı.” (K.Ö.1)
“İkisi de olmalı.” (K.Ö.2)

“ İkisi de gerekiyor. Otoriteyi sağlayamazsan başarıyı sağlayamazsın. Rehberliği de yapamazsın. O yüzden ikisi de dengeli olmalı.” (E.Ö.1)

Cevap 26: Öğrencilerin belli bir ölçüde yanındakiyle konuşmasına izin verir misin? Sorusuna genel olarak belli bir ölçüde izin veriyorum yanıtının verildiği görülmüştür:

“ Evet. Çocukları çok sıkmak istemiyorum. İletişim kurmalarında fayda var. (E.Ö.1)

“ Nadiren izin veririm.” (K.Ö.2) “ Belli bir ölçüde evet.” (E.Ö.3)

Cevap 27: Aktif öğrenci katılımını nasıl tarif edersiniz? Sorusuna genel olarak öğretmenlerin farklı tarifler yaptığı görülmektedir. Bir genelleme yapılamamaktadır. Derslerde etkin olması, ihtiyacı olan bilgiyi alması, derste sorular sorması, yorum gücünü kullanması gibi yanıtların verildiği görülmektedir:

“ Yorumlama yeteneği güçlü ise, aldığı bilgiyi yorumlayabiliyorsa aktif bir öğrencidir. Derse karşı ilgisi varsa.” (K.Ö.1)

“ İhtiyacı olan bilgiyi ve kazanımı almayı bilen öğrenci aktiftir.” (E.Ö.3)

“ Öğrencilerin sorulan sorulara cevap vermesi, verilen görevi yapması.” (E.Ö.2)

“ Aktif öğrenci beni teşvik eden öğrencidir. Konuya ilgisi anlaşılır.” (K.Ö.3)

Cevap 28: Mesleğinizin hangi yönlerini seviyorsunuz? Soruna 4 öğretmen yeni bilgiler kazandırmanın mutluluğu, 1 öğretmen insan yetiştirmenin mutluluğu, 1 öğretmen tatillerini seviyorum cevabını vermiştir. . Sevmediği yönler olarak da; sorumluluk fazla olması, evrak işleri, monoton olması, bazı öğrenciler üzerinde etki edememek gibi yanıtların verildiği görülmektedir:

“ Zil çaldı içeri gir, zil çaldı dışarı çık sevmiyorum.” (E.Ö.2)

“ Bazı öğrencilere müdahale edememe, istedik yöne çekememe en büyük endişelerimdir.”(E.Ö.3)

“ Evrak işleri.” (K.Ö.3)

“Sorumluluğu çok fazla olan bir meslek. Sorumluluğu fazla olması beni biraz endişelendiriyor. Sorumluluk ağır geliyor.” (K.Ö.1)

Cevap 29: Öğrencilerle ilgili sıkıntı yaşadığınız konular var mı? Sorusuna; öğretmenlerin tamamı var yanıtını vermiştir:

“ Evde ders çalışma alışkanlığı kazanamamaları. Evde velinin öğrenciyi ders çalışma konusunda kontrol edememesi.”(K.Ö.1)

“ Ödev sorumluluğu yok.” (K.Ö.2)

“ Çocukların disiplin noktasında aileden, çevreden aldığı davranışlar. Veli ve çocukların tavırları. Çocukların disiplinsiz tavırları.”(E.Ö.1)

Cevap 30: Derslerinizi arzu ettiğimiz şekilde işleyebiliyor musunuz? Sorusuna;5 öğretmen evet işliyoruz yanıtını verirken, 1 öğretmenin her zaman değil yanıtını verdiği görülmektedir. Ders saatlerinin yetersiz olduğunu söyleyen 1 öğretmenin olduğu görülmektedir:

“ Evet işliyorum, engel yok.” (K.Ö.1)

“ Çok rahat bir şekilde derslerimi işliyorum. Herhangi bir sıkıntı yaşamıyorum.”(E.Ö.2)

“ Fiziksel ve resmi bir engel yok. Ders saatlerimin yeterli olmadığını düşünüyorum.”(K.Ö.3)

“ Her zaman değil. Çocukların ilgi alakasının, motivasyonunun düşük olması olabilir.(E.Ö.1)

Cevap 31: Velilerin sizden çocuklarına yönelik ne tür talep ve beklentileri oluyor? Sorusuna 4 öğretmen velilerin ders çalışma ve ödev konusunda taleplerinin olduğunu söylemiştir. 1 öğretmen velinin bütün sorumluluğu öğretmene yüklediğini, 1 öğretmen ise veliler iletişim kurmuyor yanıtını vermiştir:

“ Derse katılsın, ödevlerini yapsın, ödev verin. Öğrencilerin aktif olmasını istiyoruz.” (K.Ö.2)

“ Genelde akademik başarı bekliyorlar. Kişisel gelişimlerini dikkate fazla almıyorlar.”(K.Ö.3)

“ Ders vermiyorsunuz hocam. Eksik yönlerini tamamlayın.” (E.Ö.2)

Cevap 32: Sınıf ile olan iletişiminiz ders anlatımınızı etkiliyor mu? Sorusuna öğretmenlerin tamamı evet yanıtını vermiştir. Verdiği yanıtlar arasında öğrencilerin şımarıklığı, sınıfta mutlu olmam, sınıf içindeki öğrencilerle diyalog düzeyi vardır:

“ Etkiliyor. Öğrencilerle gereken mesafeyi koyduğum için ders esnasında olumsuz davranışla karşılaşmıyorum.”(K.Ö.1)

“ Kesinlikle evet. Bazı öğrenciler, bazı öğretmenlere daha yakın olur. Bu sayı sınıfın geneline hâkimse dersin işlenişine olumlu katkıda bulunur.”(E.Ö.3)

“ Kesinlikle katılıyorum. Mutlu olduğum sınıflarda daha enerjik ve istekli oluyorum.”(K.Ö.3)

Cevap 33: Nasıl bir çalışma ortamı sizin ders işleyişinizi olumlu yönde etkiler? Sorusuna; 2 öğretmen esnek ders saati, 2 öğretmen saygı çerçevesinde bir ortam, 1 öğretmen fiziki şartları yeterli, ders araç gereçleri yeterli bir ortam, 1 öğretmen ise öğrencinin öğrenmeye istekli, anlamaya açık olduğu bir ortam samimi bir ortam olması gerektiği cevaplarının verildiği görülmektedir:

“ Birbirine saygı duyan, samimi ortamlarda daha rahat olurum ve sınıf aydınlık olmalı.”(K.Ö.3)

“ Esnek ders saatinin olması.”(E.Ö.2)

“Çocuk öğrenmek için istekli olacak ve öğrenmeye açık olması gerekiyor.”(K.Ö.2)

Cevap 34: Öğrencilerin derse katılıp katılmaması sizin ders anlatma motivasyonunuzu etkiliyor mu? Sorusuna öğretmenlerin tamamının evet cevabını verdiği görülmektedir:

“ Tabii ki de etkiliyor. Ders anlatırken dikkatim dağılıyor. Dinleyen öğrencilerin dikkati dağılıyor. Kendileri de dersten verim alamıyor.” (K.Ö.1)

“ Ne kadar çok katılırlarsa o kadar iyi ders işliyorum.”(E.Ö.2)

Cevap 35: Derslerinizin verimliliğini derecelendirecek olursanız kaç puan verirsiniz? Sorusuna:

“ Derslere göre değişiyor. Ortalama 7.”(E.Ö.2)

“ Sanırım 6 veririm.”(K.Ö.3)

Araştırma bulgularında, öğrencilere sorulan 25 soruya bakıldığında;

Cevap 1: Ailede öğretmen var mı sorusuna öğrencilerin hayır yanıtını verdiği görülmektedir.

Cevap 2: Anne baba mesleği sorulduğunda annelerinin ev hanımı olduğunu belirtmektedirler. Baba mesleklerinin ise genel olarak esnaf, işçi olarak söyledikleri görülmektedir:

“Baba manavcı, anne ev hanımı.(Y.K.,10) “ Babam mobilyacı, annem ev hanımı.”(R.Y.,9)

Cevap 3: Bulduğunuz ortamdan memnun musunuz sorusuna, öğrencilerin tamamının evet cevabını verdiği görülmektedir:

“ Evet. Ailemle, okulumla çok mutluyum.”(S.K.,10)

“ Memnunum. Ağaçlarve yeşillikler var. Etraf serbest. Arkadaşlarımı seviyorum.(A.K.,10

“ Memnunum. Kuzenlerim, arkadaşlarım geliyor. Doğası çok güzel. Huzurluyum.(M.C.,9)

Cevap 4: Öğrenciler okulundan memnun olduğunu belirtmektedir:

“ Evet. Okuma-yazmayı öğreniyorum. Öğretmenimi seviyorum.”(E.K.,10)

“ Evet. Okulda güzel etkinlikler yapıyoruz. Dersler çok eğlenceli geçiyor.

Cevap 5: Öğrencilerin tamamının Türkçe dersini sevdiği görülmektedir. Sebep olarak da genel olarak dilimizi öğreniyoruz, yeni bilgiler öğreniyoruz, okuma yapıyoruz gibi yanıtların verildiği görülmektedir:

“ Evet. Çünkü dilimizi öğreniyoruz. Okumayı seviyorum.” (B.Y.,10)

“ Evet. Çünkü Türkçe sayesinde okuma-yazma biliyorum. Okumayı seviyorum. Türkçe sayesinde bilmediğim konuları öğreniyorum.”(F.A.,10)

Cevap 6: Derslerde genel olarak kendinizi aktif olarak görüyor musunuz? sorusuna öğrencilerin tamamının evet cevabını verdiği görülmektedir. Sebep olarak da derste parmak kaldırdıklarını, konuyu bildikleri için yanıtları verilmiştir:

“ Evet, hep parmak kaldırıyorum.”(H.B.,10)

“ Evet. Parmak kaldırıyorum. Cevaplar veriyorum.”(Y.K.,10)

Cevap 7:Derse aktif olmadıklarında ise:

“ Konuyu anlamadığım için, sonucunu bilmediğimde katılmam.”(E.C.,9)

“ Dersi anlamadığımda.”(Y.K.,10) “ Konuyu anlamadığım için parmak kaldırmam.”(F.A.,10)

Cevap 8: Size göre derste aktif olmak ne demek? sorusuna, genel olarak öğrencilerin parmak kaldırmak yanıtını verdiği görülmektedir:

“ Parmak kaldırmak, öğretmenler söz hakkı verdiğinde doğruyu söylemek.”(B.Y.,10)

“ Öğretmenin sorduğu soruya parmak kaldırmak ve doğru cevap vermek.”(A.K.,10)

Cevap 9: Öğrenciler, öğretmenlerinin derste belli bir düzeyde yanındaki ile konuşmasına izin verdiğini belirtmiştir. Öğrencilerin tamamı bu şekilde yorum yapmıştır:

“ Bazen izin veriyor.”(G.Ç.,9) Evet ara sıra izin veriyor.” (A.K.,10)

Cevap 10: Öğrencilerin tamamının öğretmenlerinin sınıf içinde rehber olduğunu belirtmektedir:

“ Bizde derse katlıyoruz. Yardımcı oluyoruz.”(E.C.,9)

“ Derslerde yönlendiriyor. Soruları cevaplamamız için bizi yönlendiriyor.”(R.Y.,9)

Cevap 11: Öğrenciler derslerde öğretmenlerinin kendilerini rehber olarak yönlendirmesini istediklerini belirtmiştir:

“ Yönlendirmesini istiyorum. Çünkü derse ben de katılınca daha iyi anlıyorum.”(B.Y.,10)

“ Rehber olmasını isterim. Çünkü hep öğretmen anlatırsa bizim bir şey öğrendiğimiz anlaşılmaz. Bizim de derse katılmamız gerekiyor.” (F.A.,10)

“ Bizi yönlendirsin. Çünkü yönlendirince biz daha iyi anlıyoruz.”(Y.K.,10)

Cevap 12: Öğrenciler, öğretmenlerinin sınıfta ders anlatırken genel olarak tahtayı kullandığını, anlatım yaptığını, soru cevaplar yaptığını ve akıllı tahtayı kullandığını(bilgisayar destekli) belirtmektedir:

“ Tahtayı kullanıyor. Soru-cevap yapıyoruz. Parmak kaldırıyoruz. Akıllı tahtayı kullanıyor.(BK.,10)

“ Tahtayı, akıllı tahtayı kullanıyor. Deftere yazı yazdırıyor. Sorular soruyor.”(A.K.,10)

“ Evet tahtayı kullanıyor. Tahtaya yazı yazıyor. Sorular soruyor.” (Y.K.,10)

Cevap 12: Öğrencilerin tamamının öğretmenlerinin akıllı tahtayı kullandığını belirtmektedir:

“ Evet kullanıyor.”(B.Y.,10) “ Evet, arada kullanıyor.”(F.A.,10)

Cevap 13: Öğrenciler, öğretmen tahtayı yazınca, sorular sorunca, akıllı tahtayı kullanınca, konuyu tekrar edince, sakın anlatınca dersi daha iyi anladığını belirtmektedir:

“ Soru cevap yağınca, sınıfta fazla ses olmayınca.”(M.C.,9)

“ Bilgisayardan anlattığında(akıllı tahta) daha iyi anlıyorum.(H.B.,10)

“ Bağırmadan anlatırsa, tahtayı kullanırsa, sorular sorarsa daha iyi anlıyorum.” (R.Y.,9)

Cevap 14: Yöntemlerden en çok hangisini kullanıyor? sorusuna; tamamının soru-cevap cevabını verdiği,3 öğrenci akıllı tahta(bilgisayar destekli öğretim),2 öğrenci de anlatım cevabını vermiştir:

“ Anlatım yapıyor, soru cevap yapıyor.”(H.B.,10)

“ Bazen akıllı tahta, bazen soru-cevap, anlatım yapıyoruz.”(F.A.,10)

“ Akıllı tahta, söz hakkı veriyor, soru-cevap veriyoruz.”(B.Y.,10)

Cevap 15: Öğrenciler, genel olarak öğretmenimiz konuyu tekrarlatınca, tahtada anlattığında (akıllı tahta), bize sorular sorunca, deftere yazdırınca konuyu unutmadıklarını belirtmektedir:

“ Tahtada anlattığında, deftere yazdığında unutmuyorum.(H.B.,)

“ Deftere yazdırınca, bize sorular sorunca unutmuyorum.”(M.C., 9)

“Deftere yazdırınca ya da akıllı tahtayı kullanınca.”(G.Ç, 9)

“ Deftere yazdığında, tekrarladığında ve akıllı tahtayı kullandığında.”(B.K, 10)

Cevap 16: Öğrenciler, öğretmenlerinin kullandığı yöntemleri daha önce de kullandığını belirtmiştir:

“ Evet. Bazen akıllı tahta bazen soru cevap.”(G.Ç. 9)

“ Evet, aynı şeyleri kullanıyor.”(R.Y. 9)

Cevap 17: Öğrenciler, öğretmenlerinin ödev verdiklerini belirtmiştir.

Cevap 18: Öğrenciler, öğretmenlerinin anlaşılır şekilde, tekrarlayarak, sorular sorarak, akıllı tahtayı kullanarak dersi anlatmalarını istediklerini belirtmiştir:

“ Sorular sorarak.” (S.K 10) “ Her zaman tahtayı, akıllı tahtayı kullanmasını ve sorular sormasını isterim.”(H.B. 10)

“ Anlatarak, soru-cevap yaparak, tekrarlayarak anlatmasını isterim.”(M.C. 9)

Cevap 19: Öğretmenimiz derste soru-cevap yaptığında, akıllı tahtayı kullandığında, sakin ve sevimli olduğunda mutlu olduklarını belirtmektedirler:

“ Akıllı tahtayı kullanınca mutlu oluyorum.” (B.Y. 10)

“ Soru cevap yaptığında mutlu oluyorum.”(Y.K.10)

“ Güler yüzlü olduğunda, sorular sorduğunda mutlu oluyorum.”(A.K.10)

Cevap 20: Öğrenciler, öğretmenlerinin soru sorduğunu belirtmiştir:

“ Evet. Tahtada soruyor.” (G.Ç. 9)

Cevap 21: Öğrenciler, öğretmenlerinin soru sorduğunda yeterli süre verdiğini belirtmiştir

Cevap 22: Öğrenciler sınıf içinde aktif katılım yaptıklarını belirtmiştir:

“ Çim adam, süslemeler, zıt- eş anlamlı kelimelerle ilgili etkinlikler yapıyoruz.”(G.Ç.9)

“ Evet. Çim adam, beden, küpler yapıyoruz.” (A.K. 10)

“ Evet. Çim adam, resim, küpler, boyama yapıyoruz.”(E.K.10)

Karabörk İlkokulunda 4-A sınıfındaki öğrencilerle ve öğretmeniyle yapılan görüşmelerde, çalışmanın güvenilirliğini sağlayabilmek için öğretmen ve öğrencilere benzer sorular sorulmuştur. Benzer cevapların alınıp alınmadığını kontrol edilmesi amaçlanmıştır. Sorular ve analiz belirtilmiştir.

- Sınıf içinde en çok hangi yöntemi kullanıyorsunuz sorusuna, öğrenciler ile öğretmenin cevaplarının örtüştüğü görülmektedir. En çok kullanılan yöntemler olarak anlatım, soru-cevap ve bilgisayar destekli öğretim(akıllı tahta) yanıtlarının verildiği görülmektedir.
- Sınıf içinde öğrencinin yanındakiyle konuşmasına izin verir misiniz, öğretmenin sınıfta yanındaki arkadaşınızla konuşmanıza izin veriyor mu sorusuna öğretmen ve öğrencilerin verdiği yanıtlar örtüşmektedir. Kısmen evet cevaplarının verildiği görülmektedir.
- Derste öğretmenin rehber olsun mu, derste rehber oluyor musunuz sorusuna öğretmen ve öğrencilerin verdikleri yanıtlar benzeşmektedir. Öğretmen rehber oluyorum, öğrenciler ise öğretmenin rehber olması gerektiğini söylemektedir.
- Öğretmen ve öğrenciler akıllı tahtanın derste kullanıldığını belirtmiştir.
- Öğretmen ve öğrenciler kullanılan yöntemlerin daha önceden de kullandığını belirtmiştir.
- Öğretmen sınıf içinde aktif katılımı sağladığını söylediğini belirtmiştir. Öğrenciler de sınıfta aktif katılım yaptıklarını belirtmiştir.
- Öğretmenin sizi derste yönlendirmesini istiyor musunuz? Sorusuna öğrencilerin evet cevabı verdiği görülmektedir. Öğretmen de aynı şekilde ders içerisinde yönlendirme yaptığını belirtmektedir.

Öğretmen ve öğrencilerin ders içinde en fazla kullandıklarını belirttiği 3 yöntemin(anlatım, soru-cevap ve bilgisayar destekli öğretim(akıllı tahta) 4-A sınıfında uygulaması yapılmıştır. 3 yöntem ayrı ayrı video kaydına alınmıştır.

	Evet	Hayır
Ailede öğretmen var mı?	1	5
Meslek tercihinizi isteyerek mi yaptınız?	3	3
Mesleğinizden memnun musunuz?	6	-
Bulduğunuz ortamdan	5	1

memnun musunuz?		
Öğrencilerden memnun musunuz?	5	1
Hep köy okullarında mı çalıştınız?	2	4
Alandaki teknolojik ve bilimsel gelişmeleri takip ediyor musunuz?	4	2
Sınıf içinde farklı yöntem ve teknikleri kullanıyor musunuz?	6	-
Farklı yöntemler kullandığınızda, öğrenciler üzerinde farklı sonuçlar elde ediyor musunuz?	6	-
Farklı yöntem ve teknikleri kullanmak için okulun yeterli materyali var mı?	4	2
Öğrencilerin ders katılımını istiyor musunuz?	6	-
Öğrencilerin belli bir ölçüde yanındakiyle konuşmasına izin verir misiniz?	6	-
Sınıf ile olan iletişiminiz ders anlatımınızı etkiliyor mu?	6	-
Öğrencilerin derse katılıp katılmamaları sizin ders anlatımınızı etkiliyor mu?	6	-

Öğretmenlerin mesleğini isteyerek mi seçtiniz sorusunda bir genelleme yapılamamaktadır.

3 öğretmenin isteyerek meslek tercihini yapmadığını görmekteyiz:

“ Üniversite puanıma göre yaptım” (K.Ö.2) “Hayır babam yaptı” (E.Ö.2)

“Sözel bölümden en mantıklı bölüm olduğu için, puan da etkili oldu.”(E.Ö.3)

Öğretmenlerin mesleklerinden memnun olduğunu görmekteyiz. Tüm öğretmenler evet yanıtını vermiştir.

Öğretmenlerin tamamı bulunduğu ortamdan memnun olduğunu söylemiştir:

“Memnunum. Ortam ve veliler ilgili.”(K.Ö.1) “Evet. Öğretmen arkadaşlar çok iyi insanlar.”(E.Ö.2)

Öğretmenlerin tümü öğrencilerden memnun olduğunu söylemiştir.

“ Evet memnunum. İnsanları, öğrencileri eğitmek güzel olduğu için. Bu bana mutluluk veriyor. Geleceğe katkıda bulunduğumu düşünüyorum.” (E.Ö.3)

“ Memnunum. Öğrencilere bir katkı sağladığımı gördüğümde ben de mutlu oluyorum. Kendimle gurur duyuyorum..” (K.Ö.2)

“Evet, memnunum. İnsanları eğitmek güzel bir olay.”(K.Ö.1)

Öğretmenlerin alanıyla ilgili gelişmeleri takip ettikleri görülmektedir:

“ Kısmen ediyorum. Teknolojik yeniliklere tam olarak hakim değilim.(K.Ö.1)

“ Elimden geldiğince takip ediyorum.” (K.Ö.2)

“ Elimden geldiğince takip etmeye çalışıyorum.” (K.Ö.3)

Öğretmenler sınıf içinde farklı yöntem ve teknikler kullandıklarını söylemiştir. Dersin yapısına göre yöntemin değiştiğini söylemişlerdir:

“ Evet kullanıyorum. Çocuklar etkinliklere katılıyor. Farklı yöntemler farklı duyu organlarına hitap ediyor.” (K.Ö.1)

“ Tabii, yerine göre değişiyor.”(E.Ö.1)

Farklı yöntemlerin öğrenciler üzerinde olumlu bir etki yarattığını belirtmişlerdir. Çocukların ilgisinin arttığını, derse karşı daha motive olunduğu belirtilmiştir.

Öğretmenler öğrencilerinin derse katılımını istemektedirler: “Tabii ki çok isterim.”(K.Ö.3)

Sınıf ile olan iletişimin olumlu olması, ders anlatımı üzerinde olumlu bir etki yaratmaktadır sonucuna varılmıştır:

“ Etkiliyor. Öğrencilerle gereken mesafeyi koyduğum için ders esnasında olumsuz davranışla karşılaşmıyorum.”(K.Ö.1)

“ Kesinlikle evet. Bazı öğrenciler, bazı öğretmenlere daha yakın olur. Bu sayı sınıfın geneline hakimse dersin işlenişine olumlu katkıda bulunur.”(E.Ö.3)

“ Kesinlikle katılıyorum. Mutlu olduğum sınıflarda daha enerjik ve istekli oluyorum.”(K.Ö.3)

Öğrencilerin derse katılmaları, öğretmenlerin derse olan motivasyonunu etkilediğini belirtmişlerdir. Öğrencilerin aktif olarak katıldığı bir ders ortamında, öğretmenin motivasyonunun da arttığını belirtmektedirler:

““ Tabii ki de etkiliyor. Ders anlatırken dikkatim dağılıyor. Dinleyen öğrencilerin dikkati dağılıyor. Kendileri de dersten verim alamıyor.” (K.Ö.1)

“ Ne kadar çok katılırlarsa o kadar iyi ders işliyorum.”(E.Ö.2)

En Çok Hangi Yöntemde Başarılısınız?

Soru Cevap	Gösterip Yaptırma	Buluş Yolu
4 (2 sınıf, 1 fen, 1 türkçeöğrt.)	1(Beden Eğit. Öğr., (E.1)	1(İngil. Öğr. (K.1)

En başarılı yöntem olarak soru cevap yöntemi belirtilmiştir. Genel olarak bakıldığında soru cevap yönteminin kullanışı, her ders için de uygulanabilir olması öğretmenlerinde kullanımını yaygınlaştırmaktadır:

“ Soru-cevap yöntemi. Anlaşılmayan ya da eksik kalan bilgiler tamamlandığı için.” (E.Ö.3)

“ Soru-cevap. Öğrencilerin kendi bulduğunu unutmaması.” (E.Ö.2)

“ Soru-cevap. Öğrencilerin ön öğrenmelerini daha rahat ortaya çıkartabiliyorum.(K.Ö.2)

Öğrenciler Derste Hangi Yöntemde Daha Aktif?

Gösterip Yaptırma	Bilgisayar Destekli Öğretim	Soru Cevap	Grup Çalışması
2(1'i Sınıf, 1'i beden öğrt.)	2 (1'i sınıf, 1'i İngilizce öğrt.)	1 (Türkçe öğrt.)	1 (Fen Bilimleri öğrt.)

Öğretmenlerin verdikleri cevaplara da baktığımızda ise bütün öğretmenlerin öğrenciyi merkeze alan yöntemleri kullandıklarını görmekteyiz. Ders katılımını artırmak için öğrencinin sınıf içinde katılımı olması gerektiğini söylemektedirler. Yukarıda belirtilen yöntemlerle de örtüşmektedir:

“ Bilgisayar destekli öğretim. Çünkü etkinlik yaparken öğrenciler daha fazla derse katılıyorlar.”
(K.Ö.1)

“ Gösterip yaptırma. Öğrenci işin içine girince daha hevesli oluyor.(E.Ö.2)

“Grup çalışması. Çünkü grup içinde herkesin bir görevi oluyor. Herkes derse aktif katılmış oluyor
(K.Ö.2).

Sınıf İçinde En çok Hangi Yöntemi Kullanıyorsunuz?

Soru Cevap	Anlatım Yöntemi	Gösterip Yaptırma	Bilgisayar Destekli Öğretim
-------------------	------------------------	--------------------------	------------------------------------

Öğretmenlerin verdiği cevaplara baktığımızda en yoğun olarak soru cevap yönteminin verildiği görülmektedir. Öğretmenler konunun içeriğine göre Yöntemi değiştirdiklerini dile getirmiştir. Konunun içeriğine göre yöntem seçimini belirlediklerini söylemişlerdir.

“ Soru-cevap yöntemini daha çok tercih ediyorum.” (E.Ö.2)

“En çok akıllı tahtayı (bilgisayar destekli) kullanıyorum. Görsel ve işitsel olarak öğrencinin daha iyi kavradığını düşünüyorum.”(E.Ö.1)

“ Düz anlatım, soru-cevap ve bilgisayar destekli öğretim(akıllı tahtayı) kullanıyorum.”(K.Ö.1)

Sınıf İçinde en çok kullanılan 3 yöntem üzerinde uygulamalı çalışma yapılmıştır. Video kaydı sonrasında elde edilen verilere göre:

	Avantajları	Dezavantajları
Soru cevap	Hemen hemen tüm derslerde kullanılabilir. Anında dönüt alınması. Ekonomik olması Öğrencilerin derse karşı ilgisini çekmesi.	Bilgi seviyesinde kalıyor. Yeteri kadar aktif bir öğretim ortamı hazırlanamadı.
Anlatım	Ekonomik olması. Öğrencilerin defterini kullanması.	Dersin öğrencinin ilgisini çekmemesi Geri dönüt alınamaması. Pasif bir ortam oluşmaktadır.

Bilgisayar Destekli Öğretim	Aktif bir katılım sağlamaktadır. Öğrenci merkezlidir. Birden fazla duyu organına hitap etmektedir.	Her sınıf ortamında, mevcut olmaması.
-----------------------------	--	---------------------------------------

Anlatım Yöntemi: Sınıf içinde öğretmenin daha aktif olduğu görülmektedir. Dersin ilk başlarında öğretmenin konu anlatımı esnasında, bazı öğrencilerin tahtaya ilgi göstermediği görülmektedir. Birkaç öğrencinin de ayağa kalkarak, pencereye doğru giderek ders dışında faaliyet gösterdiği görülmektedir. Konu anlatımı sonrasında, öğrencilerin tahtada yazılanları deftere yazma esnasında, bazı öğrencilerin erken bitirmesi, yazıyı bitiren öğrencilerin sıkıldığı gözlenmektedir. Ayağa kalkma davranışları da görülmektedir. Özellikle 2-3 öğrencinin çok yavaş yazdığı gözlenmektedir. Genel olarak değerlendirilecek olunursa öğrencinin zaman zaman dersten koptuğu gözlenmektedir.

Soru-cevap ve test tekniği: Öğretmenin soru cevap yöntemini, test tekniği ile uyguladığı gözlenmektedir. Sınıf içinde daha sakin bir ortam olduğu görülmektedir. Anlatım yöntemi esnasında dersten zaman zaman kopan öğrencilerin, bu yöntemde daha derse istekli olduğu görülmektedir. Öğrencilerin soru cevaplama sırasını takip ettiği gözlenmektedir. O yüzden dikkatlerinin sorularda olduğu görülmektedir. Öğrencinin derse karşı motivasyonunun biraz daha fazla olduğu görülmektedir.

Bilgisayar Destekli Öğretim(Akıllı Tahta): Öğrencilerin bu yöntemde daha aktif olduğu gözlenmektedir. Öğrencilerin derse katılmak istedikleri görülmektedir. Diğer yöntemlerde en pasif olan, derse ilgisiz olan öğrencilerin bile bu yöntemde parmak kaldırdığı, derse katıldığı gözlenmektedir. Uygulanan 3 yöntem arasında bilgisayar destekli öğretim yönteminin en etkili, öğrenci katılımını en fazla sağlayan yöntem olduğu görülmektedir.

Öğretmen ile Öğrencilerin Yanıtlarının Karşılaştırılması (4-ASınıfı)

	Öğretmen	Öğrenciler
Sınıf içinde öğrenciler belli bir ölçüde yanındakiyle konuşabiliyor mu?	“Veririm. Çok bunaldıysalar bir nebze olsun ders arası mola gibi olabilir.”	Genel olarak evet veriyor ama nadiren cevapları belirtilmiştir.
Sınıf içinde öğretmen rehber mi yoksa öğretmen merkezli bir ders süreci mi geçiyor?	Rehber olarak görüyorum, o şekilde ders işliyorum.	Rehber oluyor.
Ders nasıl işleniyor	Farklı yöntemler kullanarak. Aktif bir öğrenci ortamı.	Öğretmen tahtayı kullanıyor, deftere yazdırıyor, sorular soruyor.

Yöntemlerden en çok hangisi kullanılıyor	Soru cevap, anlatım, gösterip yaptırma	Soru cevap, anlatım, arada akıllı tahta(bilgisayar destekli öğretim)
Kullanılan yöntemler daha önce de kullanıldı mı?	Evet	Evet
Daha çok anlatma mı, yoksa öğrenciyi teşvik edici şekilde bir ders süreci mi geçiyor?	İkisini de dengelemeye çalışıyorum.	Teşvik edici bir şekilde.

Öğretmenin, öğrencilerin ifadeleri ve video kayıtları dikkate alındığında öğretmenin sınıf içinde, öğrencilere belli bir ölçüde esneklik sağladığı görülmektedir. Gerekli zaman da öğretmenin müdahale de bulunduğu da görülmektedir. Öğrenci görüşleri de bu durumu desteklemektedir.

Sınıf içinde de öğretmenin, öğrencilerin söylemlerinden de anlaşıldığı gibi rehber olarak da katkı verdiği görülmektedir. Öğretmen ve öğrenci görüşleri birbiriyle örtüşmektedir. Video kayıtlarında da öğretmenin belli sorularda öğrencileri yönlendirdiğini görüyoruz.

Ders işlenişinde farklı yöntemler kullanıldığı belirtilmiştir. Öğretmen ve öğrencilerin düşünceleri örtüşmektedir. Her ders için aynı yöntemin kullanılması imkânsız olduğundan, öğretmenin farklı yöntemleri kullanmasını gerektirmektedir. Öğretmenin de düşüncesi bu şekilde olduğu görülmektedir.

Yöntemlerden öğretmen en çok soru cevap, anlatım, gösterip yaptırma ve bilgisayar destekli yöntem cevabını vermiştir. Öğrenciler ise tahtanın kullanıldığını, deftere yazıldığının, soru cevap yöntemi ve akıllı tahta kullanımının uygulandığını söylemektedir. Özellikle video kayıtlarından tahta kullanımının anlatım yönteminde yapıldığı görülmüştür. Anlatım yöntemi içerisinde deftere yazma ve tahta kullanımı yapılmaktadır. Akıllı tahtanın ise arada kullanıldığı öğrenciler tarafından söylenmiştir. Genel olarak bakıldığında öğretmen ve öğrencilerin görüşlerinin örtüştüğü görüldü.

Kullanılan yöntemlerin daha önce de kullanıldığı öğretmen ve öğrenciler tarafından söylendi.

Sınıf içerisinde konunun durumuna göre yöntemin seçildiği belirtildi. Yerine göre anlatma, yerine göre de öğrenciyi teşvik edici bir ders süreci geçirdikleri öğretmen tarafından söylendi. Öğrenciler de öğretmenlerinin kendilerini derse karşı ilgisini çekmeye yönelik yöntemler uyguladığını söylemektedir. Sınıf içinde etkinlikler yaptıklarını belirttiler. “Resim, çim adam, küpler yapıyoruz.”(R.Y.9) gibi yanıtlarında verildiği görülmektedir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Eğitim-öğretim sürecine baktığımızda öğretmenler bu süreç boyunca ders işlenişinde çeşitli stratejiler, yöntemler, teknikler kullanmaktadır. Bunların bir kısmı öğretmen merkezli ilen, bir kısmının da öğrenci merkezli olduğu bilinmektedir. Dersin konusuna göre, materyal çeşitliliğine göre, ortama göre, öğretmenin yöntemlere hâkimiyeti öğretmenin yöntem seçimini etkilemektedir. Tabii ki okulların fiziksel yapısı, şartları da yöntem seçimini etkilemektedir.

Dersin içeriğine göre öğrencinin merkezde olduğu bir yöntem veya öğretmenin merkezde olduğu bir yöntem seçilmektedir. Bizim çalışmamızda da aynı sonuçlara ulaşılmıştır. Öğretmenlerin mesleklerini sevdiği fakat tercih olarak ilk tercihleri arasında görmedikleri belirtilmiştir. Meslek seçiminde puanın da önemli olduğu görülmüştür.

Genel olarak baktığımızda öğretmenlerin genelinin teknolojik ve bilimsel gelişmeleri takip ettiği görülmektedir. Bu teknolojik yenilikler de internetin büyük bir payı olduğu görülmektedir. Öğretmenler ders anlatımı sırasında farklı yöntem ve teknikler kullandığını belirtmiştir. Çocukların etkinliklere katılmasının yaparak yaşayarak öğrenmeye katkısı olduğu belirtilmiştir. Farklı yöntem ve teknikler farklı duyu organlarına hitap ederek öğrenmeyi zenginleştirmektedir. Öğrencilerin verdiği cevaplar ve en çok kullanılan yöntemler de bu durumu desteklemektedir.

Soru cevap, gösterip yaptırma, buluş yolu, bilgisayar destekli öğretim en çok kullanılan yöntemler olarak belirtilmiştir. Genel olarak da baktığımızda bu yöntemlerin ders işleniş sırasında ağırlıklı kullanıldığı söylenebilmektedir. Öğretmenlerin geneli kendini rehber olarak gördüğünü belirtmektedir. Öğrencilerin ders katılımında aktif olmasını istemektedir. Rehber olarak görmenin yanı sıra ikisi de olmalı belirten öğretmenlerin de olduğu görülmektedir. Otorite ve rehberliğin iç içe geçtiği de belirtilmektedir.

Günümüz teknoloji çağının da etkisiyle ders araç ve gereçlerinin zenginleştiği, öğrencinin merkeze alındığı bununla birlikte de aktif, öğrencinin sürecin içinde olduğu bir sistem karşımıza çıkmaktadır. Öğretmenlerin de bu sistem içinde derslerde aktif bir öğrenmeyi sağlamak için, öğrenci merkezli yöntemleri ağırlıklı olarak kullandığı görülmektedir.

KAYNAKÇA

ABAZAOĞLU, İ., (2007), "Öğretimde Yeni Stratejiler ve Yaklaşımlar", Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

https://www.academia.edu/1245771/Araştırma_Yoluyla_Öğretim_Ilkay_ABAZAOĞLU

AKÇAY, N. O. vd., (2016), "Ortaokul Öğretmenlerinin Öğretim Yöntem Ve Tekniklerine Yönelik Görüş Ve Yeterliklerinin İncelenmesi", Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, c.: 5, s.: 1.

ARICI, A., (2006), “Türkçe Öğretiminde kullanılan Strateji - Yöntem Ve Teknikler”, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, c.: 7, s.: 1, 299-307.

dergipark.gov.tr/download/article-file/31988.

ÇELİK, N. G., ve ŞENGÜL, S., (2005), "Tam Öğrenme Yönteminin İlköğretim 6. Sınıf Matematik Öğrencilerinin Akademik Başarıları İle Kalıcılık Düzeylerine Etkisi", Eğitim Fakültesi Dergisi, XVIII (1), 107-122.

ÇELİKKAYA, T., ve KUŞ, Z., (2009), “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Kullandıkları Yöntem ve Teknikler”, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi XXII (2), 741-758.

DEMİR, S. ve ÖZDEN, S., (2013), “Sınıf Öğretmenlerinin Öğretimsel Stratejilere Yöntemlere ve Tekniklere İlişkin Görüşleri: Hayat Bilgisi Dersine Yönelik Tanılayıcı Bir Çalışma”, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı 14, 2013, Sayfa 59-75.

DEMİRKAN, Ö. Ve SARAÇOĞLU, G. (2016), “Anadolu Lisesi Öğretmenlerinin Derslerde Kullandıkları Öğretim Yöntem Ve Tekniklerine İlişkin Görüşleri”, The Journal of International Lingual, Social and Educational Sciences, Volume: 2, Number: 1.

İLTER, İ., (2018), “Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Derslerinde Öğretim Yöntemleri ve Uygulamaları Üzerine Bir Değerlendirme, Kurumsal Araştırmalar Dergisi, 11(1), 1-29.
<http://dergipark.gov.tr/akukeg>

KARA, Y. ve KOCA, Ö., (2004), “Buluş Yoluyla Öğrenme ve Anlamli Öğrenme Yaklaşımlarının Matematik Derslerinde Uygulanması: “İki Terimin Toplamının Karesi” Konusu Üzerine İki Ders Planı, c.: 3, s.: 1, 2-10.

ÖZER, M. A., (2005), “Etkin Öğrenmede Yeni Arayışlar: İşbirliğine Dayalı Öğrenme ve Buluş Yoluyla Öğrenme” bilig Güz, sayı: 35, 105-131.

<http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423873379.pdf>

ÜTKÜR, N., (2016), “Öğretmenlerin Kullandıkları Yöntem Ve Teknik Farklılıkları: Hayat Bilgisi Dersi Örneği”, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 16 (USBES Özel Sayı II), 1631-1651.

YAŞKAYA, S. M., ve MUŞTA, M.C., (2008), “Sınıf Öğretmenlerinin Türkçe Öğretim Yöntemlerine İlişkin Görüşleri, Elektronik ve Sosyal Bilimler Dergisi, C.: 7, S.:25, (240-251).

YILDIRIM, A. Ve ŞİMŞEK, H., (2005), “Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri”, Seçkin Yayıncılık, Genişletilmiş Beşinci Baskı, Ankara.